రాజేశ్వరి

ఒశికి సూర్యప్రకాశరావు గారు

రాత్రి ఏడుగంట లయినది. మాయింటిలో రాజ్యము రాజేశ్వరియుం దప్ప నెవరును లేరు. దక్షిణపువైపు వసారాలో గూరుచుండి లాంతరు దగ్గరబెట్టుకొని ఒక్కటే ధ్యానముతో రాజ్యము భాగవతములోని దశమస్కంధము చదువుచున్నది. నా రాజ్యమునకు ఆపోతరాజుగారు వ్రాసిన కృష్ణలీలలు ఎన్నిసారులు చదివినను తృప్తియేలేదు.

"శా. అమ్మా! మన్నుదినంగ నేశిశువనో,
యాకొంటినో వెఱ్ఱినో
నమ్మం జూడకు వీరిమాటలు మదిన్
నన్నీవు కొట్టంగ దా
రిమ్మార్గంబు ఘటించి చెప్పెదరు కా
దేనిన్ మదీయాస్యగం
ధమ్మాఘ్రాణము సేసి."

అన్న పద్యము భాగవతము తీసినప్పుడెల్లను చదివి సంతోషముతోను, జాలితోను, కన్నుల నీరు పెట్టుకొనుచుండును. అట్లే నేడును కృష్ణలీలలే చదువుచున్నది. ఇంక రాజేశ్వరి ఏమిచేయుచున్నదో మనవిచేసెదను. రాజేశ్వరికి నాలుగుసంవత్సరములు వచ్చే జ్యేష్ఠ మాసమునకు నిండి పోవును.

తల్లి భాగవతము తీసికొని దీపమువద్ద కూర్చుండగానే తాను వెస్టుఎండుకంపెనీ వారి గడియారముల క్యాటలాగు తీసికొనివచ్చును. తల్లి భాగవతము లోలోపల చదువుకొనుచు కన్నుల నీరుగ్రుక్కుకొనుచు పరవశురాలగుచుండును. ఇంక మా రాజేశ్వరి ఇట్లు గట్టిగా జదువ నారంభించును. "మాకో నేటి తాతగారు చెప్పులు వస్తారో" మిఠాయి పట్టుకు వస్తారో, రారో" అని చదువుచు తల్లి చదువుచున్న భాగవతమును క్రిందకు దించి పట్టుకొని 'అమ్మా! తాతగారు నాకు మిఠాయి తెస్తారా తేరా చెప్పవూ' అని మారాము చేయుచుండును.

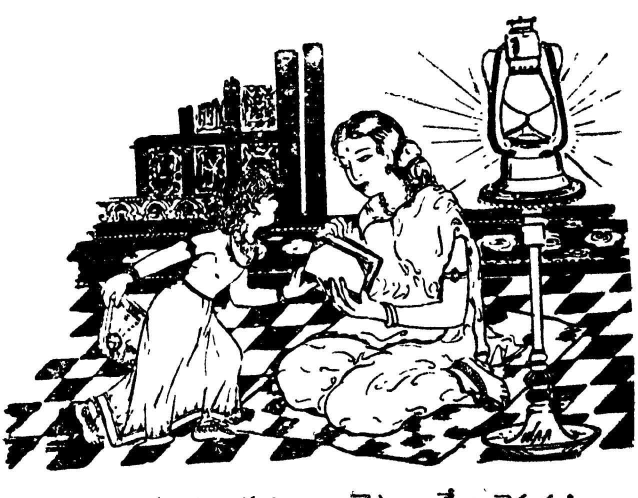

'అమ్మా! తాతగారు నాకు మిఠాయి తెస్తారా తేరా చెప్పవూ'

గ్రంథపఠనమునకు కొంచెము అంతరాయము కలిగెనని దుఃఖపడునుగాని పిల్లపై విసుగుకొనక, 'ఉండుతల్లీ! అదుగో, రారా!' అబ్బీ! మా అమ్మాయిని బుట్టలో వేసికొని పోరా! అని బూచివానిని పిలుచుచుండును. రాజేశ్వరి తాను పట్టుకున్న భాగవతమును వదలిపెట్టి ఏడువ నారంభించును. దీనితో రాజ్యము పుస్తకమును సాంతముగానే ఆవలపెట్టి రాజేశ్వరిని ఒడిలోనికి దీసికొని తలను వ్రేళ్ళకొనలతో దువ్వి అమ్మా! అదుగో! తాతగారు క్రొత్త పరికిణి తెస్తున్నారు. ఏడువకు తల్లీ!, అని సముదాయించగా రాజేశ్వరి కొంచెము ఏడుపు మాని, కొంచెము ముఖము ముడుచుకొని కూర్చుండును. తిరిగి రాజ్యము భాగవతము పద్యములు త్రిప్పుచుండును. రాజేశ్వరి, తల్లిని ఎప్పుడును పల్కరించుచునే యుండును. ఒక్క నిముసమైనను మాట్లాడకుండ నుండలేదు.

“అమ్మా! బాప్పిరాజు మామయ్యొస్తే కాలుపిండిగేస్తాను. నిన్నొంటాకు పుట్టకోవాలెం” అని కొంతసేపు సంగీతము తీయుచుండును.

“అమ్మా! నాన్నగారు సినేమవుతాను చెప్పారా!”

“అమ్మా! అక్కయ్యపాట నాకు చెప్పవూ!” అని తల్లి చీరచెంగు పట్టుకొని లాగ నారంభించును. ఇట్టి ప్రశ్నలు లక్షలు. ఆతల్లికి ఆకూతురునకు గనుక సరిపోయినది. ఆసాయంకాలము వారి వెనుక కొంచెము దూరముగా నిలుచుండి తల్లీ బిడ్డల భాగవతమును జూచుచు నేను ఆనందించుచుంటిని.

ఇంతవరకును పట్టపగలువలె ప్రకాశించుచున్న వెన్నెల, మబ్బుగ్రమ్ముటచే మసకమసకగా గన్పట్టెను. తలయెత్తి ఆకసము వంక జూచితిని.

“రాజేశ్వరి ఏమిచేసినదో తెలియునా? చటుక్కున దీప మార్పివేసినది. అబ్బబ్బబ్బా! ఎక్కడిపిల్లమ్మా” అని తల్లి కొంచెము పండ్లు బిగించునుగాని తానుచ్చరించుమాటలు ప్రేమపూరితములై వెలువడుచుండును. బిడ్డవిషయమై తనముఖముపై నెన్నడును కోపరక్తమే ఆరోహించనీయదు. రాజ్యము తెచ్చి దీపము వెలిగించినది.

ఆనందడోలికలో నూగుచున్న వానివలె నేనును లోపల ప్రవేశించితిని. నన్నుజూచి రాజేశ్వరి నాయొద్దకు పరుగెత్తుకొని వచ్చినది.

మా యింటిముంగిట కొబ్బరిచెట్టు క్రింద మంచముపై విశ్రమించితిని. ఎందులకు? అది నాన్యాయస్థాన పీఠము. కొబ్బరిచెట్టు మాకు సేవకుడై చల్లగా విసరుచుండును. చంద్రకాంతిలోనే కేసులు తీర్పు చెప్పచుందును. ఫిర్యాది నాముద్దులబిడ్డ రాజేశ్వరి. ప్రతివాది రాజ్యము.

“నాన్నగారూ! మధ్యాహ్నం తొమ్మిది గంటలకు అమ్మ రాజుపిన్నిగారింటికి ముగ్గుకు వెళ్లింది. నాకు బువ్వపెట్టలేదండి.” అని ఒక ఫిర్యాదు.

“నాన్నగారూ! ఇందాక పదహారుపాయల మల్లెపువ్వులు కొనమంటే అమ్మ కొన్నది కాదు. నాన్నగారూ! మీరు అమ్మను

కోపపడండీ" అని మఱియొక ఫిర్యాదు. అన్నిటికంటెను గొప్ప నేరమొకటి యున్నది.

"నాన్నగారూ! అదిగో! చూశారా!" అని రాజేశ్వరి పరుగుపరుగునబోయి కడుపు చెక్కలగునట్లు నవ్వుచున్న రాజ్యమును ఒక్క దెబ్బవేసి తిరిగి నాదగ్గఱకు పరుగెత్తుకొనివచ్చెను. "చూడండీ! నాన్నగారూ! నాతో నవ్వవద్దంటే ఎందుకు నవ్వాలేమిటి?" అని రాజేశ్వరి సంగీతము దీయ నారంభించెను. నాతీర్పులన్నిటిని ఫిర్యాదిపక్షముననే చెప్పుచుండవలెను. నాతీర్పులు రాజ్యమునకు కష్టమును అవమానకరముగాను నుండెడివి. అట్లు చేయకపోతినా రాజేశ్వరి ఏడుపునకు అల్లరికి మితి యుండదు. కాబట్టి బిడ్డకొఱకు ధర్మమునదలిపెట్టి తప్పుడు తీర్పులు చెప్పవలసి వచ్చుచుండెడిది.

నిన్నా మొన్నా [illegible] తెల్లమబ్బులలో చంద్రుడు దాగిమూతలాడుచున్నాడు.

నేను:—అమ్మా! రాజేశ్వరీ! ఆ తెల్లమబ్బులు ఎల్లా ఉన్నాయో చెప్పు.

రాజే:—చెప్పనా! మా తాతయ్య తెల్లగడ్డమువలె నున్నాయి—

నిజము; నామామగారికి తెల్లగడ్డము గలదు.

మా రాజేశ్వరి ముఖచంద్రుడు, నామామగారి తెల్లగడ్డము మబ్బులలో దాగిలిమూత లాడుచుండును గనుక మాబిడ్డకు సరియయిన పోలికయే తోచినది.

"మీరు కవులు గనుక ఇల్లాంటివన్నీ తోస్తుంటాయి మీకు" అని రాజ్యము చిఱునవ్వుతో ననెను.

వీధిలో కేకలు వినవచ్చెను. మా పెంపుడు కుక్క మొఱుగ నారంభించెను. "రాజారావు పంతులుగారు ఇంట్లో ఉన్నారా?" అని ముసలి స్వరము వినవచ్చినది.

రాజ్యముపోయి వీధితలుపు తెఱచివచ్చినది. రాజ్యము ఆవచ్చినవారికి కాళ్లు కడుగుకొనుటకై నీళ్లబిందె చప్పుడుచేయుచుండెను. నేను మంచముమీదనుండి లేచి నిలువబడితిని. మాపిల్ల చప్పటలు చఱచుచు, చిందులుత్రొక్కుచు "మాకోనేటి తాతగారు వచ్చారు. మాకోనేటితాతగారు వచ్చారు" అని కేకలు వేయుచు తాతగారిచేతిలోని మిఠాయిపొట్లము నత్తికొని తల్లి వద్దకు పాఱిపోయెను.

ఆవచ్చినవారు కోనేటి తాతగారు కాదు, అది రాజేశ్వరి పెట్టిన పేరు. ఆయన కోనసీమ తాతగారు. ఆయనను మేము అట్లు పిలుచుచుందుము. వారిది అమలాపురం తాలూకా యని మా నాన్నగారు చెప్పుచుండెడివారు. మానాన్నగారికిని, వీరికిని ప్రాణస్నేహము. మా పట్టణములో వారికి వ్యవహారము కలదు. ఆ కారణమున అప్పుడప్పుడు మా యింటికే వచ్చుచుందురు. మాతండ్రిగారు జీవించియున్నప్పుడు మేము చిన్నపిల్లలమై యుండగా వీరిని కోనసీమ తాతగారని పిలిచెడివారము. అందుచే, నాకును, నాభార్యకును, మాబంధువులందరికిని కోనసీమ తాతగారయినారు. రాజేశ్వరికి మాత్రము కోనేటి తాతగారయినారు.

కుశలప్రశ్నలు చేసికొనుచు భోజనమునకు లేచితిమి. కోనసీమ తాతగారు చాల మంచివారు. వారి ముఖముపై నెప్పుడును చిఱునవ్వు సుందరనాట్యము చేయుచుండును.

రాజ్యము మిన్నకుండెను నాకు జడిసి. వాస్తవముగా స్త్రీకి ఆమాత్రము ధైర్యమెక్కడనుండును? అందులో బొత్తిగా పిరికిది నా రాజ్యము. పదినిమిషములు లయినది.

"మా కోనేటితాతగారు వచ్చారు ...."

"మిఠాయిపొట్లము నెత్తికొని................"

మా అందరికంటెను, రాజేశ్వరికి కోనసీమ తాతగారంటే ప్రాణము. ఆయన ఎప్పుడును వట్టిచేతులతో రాడు. అది కథ.

భోజనము చేయుచుంటిమి లోపల వీధిలో మాకుక్క గట్టిగా మొరగజొచ్చెను. 'రాజేశ్వరీ! అమ్మాయీ!' అని ఆత్రముతో తల్లి బిడ్డను పిలుచుచుండెను. కుక్క రాజేశ్వరిపై బడెనేమోయని దానిభయము. కాని మన కుక్క, మనపిల్ల నేమియు చేయదనియు, కుక్క విశ్వాసము నాకు తెలియుటచే భయములేదని రాజ్యమును వారించితిని.

రాజేశ్వరి సర్దుకొనుచు వచ్చి "నాన్నగారూ! నాన్నగారూ! అని ఒక్కగంట చెప్పనట్లు చెప్పినది. మరేమోనే-మరేమోనే, అంటుంది కాని పైముక్క చెప్పదు. రాజ్యము ముఖముపై నెత్తురుచుక్క లేదు. పెద్దపులివలె నే నుండుటచేతను, ఒకాయి పెద్దమనుష్యు లుండుటచేతను నిలిచి యున్నది. లేకపోయినచో కొంచెము కకావికలై పడిపోయెడిదే.

చివరకు రాజేశ్వరి యిట్లు చెప్పినది:

"నాన్నగారూ! మచ్చిరాజు మామయ్య కాలు విరుగగొట్టారు పిల్లలు."

ఈభాష నాకు అర్థమయినది. నాభార్యకు అర్థమయినది. రాజ్యమునకు ప్రాణము వచ్చినది. చిఱునవ్వు నవ్వినది. రాజ్యము చిఱునవ్వుతో నాహృదయము వికసించినది. కోనసీమ తాత గారికి అర్థము కాలేదు. అప్పుడు వారికి మనవి చేసితిని. "అయ్యా! నాముద్దు కుక్కకు నాబావమఱది బుచ్చిరాజు పేరుపెట్టితి" నండీ యంటిని. మేము నవ్వుకొంటిమి. తాతగారు రాజేశ్వరి పలుకుపలుకునకు మురియుచుండిరి. భోజనముచేసి లేచితిమి.

రాజేశ్వరి తల్లిని మఱచినది. నన్ను వదలిపెట్టినది. తాతగారితో ముచ్చటలు చెప్పుచున్నది. "తాతగారూ! మీ పల్లెలో మల్లెపువ్వు లెన్నిఉన్నాయండీ. నా కిస్తారా మీ వూ రొస్తాను." తన నాలుగువ్రేళ్లు చూపించి "ఇరవైరూపాయలు పెట్టికొనిపెట్టాలి" అనెను. ఇదేవిధముగా తాతగారితో మనుమరాలు ప్రసంగించుచుండెడిది.

రాజ్యము లోపలనుండి వీథిలోనికి మాకు పక్కలు వేయుటకు వచ్చినది. నేను వెన్నెలలో పచారుచేయుచు కొబ్బరిచెట్లు గాలికి సంతోషించుచు, రాజేశ్వరి ముద్దుమాటలకు మురియు చుంటిని. చంద్రుడు ప్రకాశించుచున్నాడు.

తాతగారినిచూచి రాజ్యము

"పెదనాన్నగారూ! రాజేశ్వరిని మీ యింటికి తీసికొనివెళ్లండి. దానికి మల్లెపువ్వులు కొనిపెట్టండి. మీఅబ్బాయి కిచ్చి పెళ్లి చేసికోండి. మీయింటనే వుంచుకోండి." అని చిఱునవ్వుతో పలికినది.

రాజేశ్వరికి కోపమువచ్చినది. చివాలున లేచినది. నే నీవింతను జూచుచుంటిని. రాజేశ్వరి యింటిలోనికిపోయి మరలవచ్చి "కోనేటి తాతగారూ! లేవండి. మనవూరికి వెళదాము." అని తాతగారి చేయిపుచ్చుకొని లాగజొచ్చెను. తాతగారు బోసినోరుతో (పండ్లూడినవి గాని అర్థశతాబ్దము దాటలేదు) కడుపుబ్బ నవ్వి రాజ్యమునుచూచి "అమ్మా చంకలోని దదేమో చూడు. ఓసి! దీని కడు పుడక. పరికిణీ తెచ్చుకొన్నది చూశావా అమ్మాయీ!" అని కడుపు చెక్కలగునట్లు నవ్వెను. సంతోషముగా నా రాత్రి గడచెను. ఆరాత్రి అన్నమాట యేమి? ఎప్పుడును మా రాజేశ్వరి మూలమున మేము సంతోషించుచుందుము. రాజేశ్వరి మాయింట ఆనందలక్ష్మి వలె నుదయించినది. పూర్వము ఇదేళ్లు, అదని రాజ్యమునేను, మాటపట్టింపులు పట్టుచు తగవులాడుచుండెడివారము. పనిలేకపోవుటచే అట్లు జరుగుచుండెడిది. ఇప్పు డట్టివి అస్తమించినవి.

తాతగారు తమ పనిచూచుకొని రాజేశ్వరికి క్రొత్త చొక్కాకుట్టించి, మిఠాయి పొట్లము చేతికిచ్చి, మల్లెపువ్వులు తెచ్చేదానికి కొంతడబ్బిచ్చి, నిత్యము రాజేశ్వరికి మల్లెపువ్వు లిచ్చునట్లు రహస్యముగ నేర్పాటుచేసి, వారు మావూరు వదలిపెట్టి వెళ్లినారు.

రాజేశ్వరి వెఱ్ఱిమాటలు తగ్గలేదు. పిచ్చి పిల్ల అయిపోవునేమోయనికూడ రాజ్యము భయపడుచుండెడిది. ఆయేటికాయేడు పైబడుచున్నకొలది రాజేశ్వరి అల్లరికూడ ఎక్కువగుచున్నది. నే నింట లేనప్పుడు ఒక్కనిమిష

మయినను తా నింటనుండదు. పొరుగిండ్ల పెత్తనా లెక్కువయినవి. ఎప్పుడూ ఆటలే. ఎప్పుడూ గంతులే. ఇప్పుడు రాజ్యముచేయు ఫిర్యాదు లెక్కువయినవి. అదివరకు ఇంటిలో పనియంతయు తానొక్కతెయే చేసికొనుచుం

అపిదప ఆరోగమును రాజ్యమే పోషించి పెంచుకొన్నది. రాజ్యమునకు ఆచారము మెండు. కొంత ఛాందసముకూడ మిళితమయి నది. ఆచారమనగా శుచియనియే నేను అర్థముచేసికొనెడివాడను. రాజ్యము అట్లుకాదు.

"ఓసీ! దీని కడుపుడక. పరికిణి తెమ్మన్నది చూశావా, అమ్మాయీ."

డెడిది. ఇప్పుడో రాజేశ్వరి ఒక్కనిమిషమయి నను ఇంటిలో నుండదనియు, ఉన్నప్పుడయి నను, ఆ చెంబు ఇవతలపెట్టుమంటే పెట్టదనియు నాతో చెప్పుచుండెడిది. ఇట్లు జరగిపోయినది కొంతకాలము.

మా రాజేశ్వరికి పండ్రెండుసంవత్సరములు నిండినవి. అదివరకు రెండుసంవత్సరములనుండి రాజ్యము వ్యాధి బాధితురాలయియున్నది. ఒక్కొక్కప్పుడు దాని ఆయువు విషయమై నిరాశ చెందుచుండెడివారము. ఈ దీర్ఘవ్యాధి మొదట మన్యజ్వరముతో ప్రారంభించినది.

ఆచారమువలన మోక్షము సిద్ధించునని దాని నమ్మకము. ఎట్లయిననేమి? రాజ్యముచేయు ఆచారమునకు నేను తలయూపితిని. అది పరమ శుచిత్వముగుటచేత చివరకు జరగిన పనియేమో తెలియునా? నేను గ్రామములో లేనప్పుడు తాను కొంచెము లేచి తిరుగగలిగినప్పుడు, జ్వరము వచ్చుచున్నను తడిగుడ్డలు పగలంతయు, కట్టుచు దినమున కెనిమిదిమారులు శిరస్నానములు చేయుచు ఇట్లనేకదినములు చేసి రోగమును పోషించుకొన్నది. ఎన్నిమందులిచ్చినను కుదురుటలేదు. నే పెక్కుమందు లిప్పించి

తిని. వ్యాధి కుదురలేదు. ఎంత వ్యాధియయినను సరే, జీర్ణకోశనియమమును పాటించుచు, ఆహారపదార్థములలో మార్పులు కలుగజేయుచు శరీరము కాపాడిన యెడల ఔషధము లక్కరలేకనే స్వాంతముగ కుదిరి వజ్రదేహముగ మారునను మతముగలవాడను నేను. అట్లే సర్వవిధముల రాజ్యమునకు ఔషధప్రయోగము లేకనే దాని వ్యాధిని నివారించుచుంటిని. కాని గోదావరి జిల్లాలోని సుప్రసిద్ధ వైద్యవిభాగములగు భగీరథ శాస్త్రులవారి ఔషధము సేవించనిదే తనకు వ్యాధి నివారణము కాదని రాజ్యమునకు గట్టి నమ్మకము. ఔషధ మనవసర మని నే నెన్ని సారులు బోధించినను దానికి విశ్వాసము లేదు. సహజముగ భీరువగుటచేతను ఆ యలవాటులకు లోబడియుండుటచేతను తన వ్యాధికై మిక్కిలి బెంగగొని యుండెడిది. ఆకారణముచే వ్యాధి మరలెడిది కాదు. రాజ్యము పిచ్చి నమ్మకములకు నాకష్టపడస్వయముగ మనణ మయ్యెడిది. కాని ఒకసంగతి గుర్తించితిని. దాని యభీష్టము తీర్చినచో వ్యాధి నివారించు నని యనుకొంటిని. ఎట్లయినను వ్యాధి కుదురుటయే నాకు కావలసినది.

తల్లి వ్యాధిగ్రస్తురా లయినది మొదలు రాజేశ్వరి ఆటపాటలకు సెలవుచెప్పినది. ఎప్పుడును తల్లి మంచము యొద్దనే కనిపెట్టుకొని యుండెడిది. ఇంటిలో పనులన్నియు తానే చేయుచుండెడిది. అంత నెమ్మది. అంతకుదురు అంతబుద్ధి నేర్చుకొనుటకు తల్లి చాల సంతోషించెడిది. తనవ్యాధిలో దానికి ప్రబల విచారముకూడ కలదు. రాజేశ్వరి-అయ్యో! ఈడేరినబాలిక. కల్యాణము కాకపోయెనుగా యని పరితపించెడిది.

ఒకదినమున తన సోదరిని చూచుటకై బుచ్చిరాజు మాయింటికివచ్చెను. బుచ్చిరాజు నాబావమఱదియే కాదు; నాకుప్రాణము. అతనికి నేనును అట్లే. రాజేశ్వరి వివాహ విషయమై బాధ్యత అతనిదే కాని నాది కాదు. నేను చిరకాలము విదేశములలో నుండుటచేత ఆంగ్లేయభాషాభ్యసనమునకై చాలకాలము వినియోగించుటచేతను వివాహసంబంధములు కుదుర్చుట నాకు బొత్తిగా తెలియదు. బుచ్చిరాజు వ్యవహర్త; రాచకార్యములం దాఱి తేఱినవాడు. అతఁడు పెక్కు గ్రామములు తిరిగి చాలామందిని సంప్రతించి అనేక కష్టములు పడి రాజేశ్వరికి సంబంధములు వెదకెను. వరుడెట్టివాడనిగాని, వారివసతి యేమనిగాని, వంశమెట్టిదనిగాని అతని నడిగెడివాడను గాను. అతఁ డేమయిన చెప్పినయెడల 'ఊ' కొట్టెదను. అతనియందు నా కంతవిశ్వాసము కలదు.

"చూడు-బావా! రాజేశ్వరికి ముక్కాముల గ్రామములో చక్కని సంబంధము కుదిర్చితిని." అని వసతిని గురించియు, వరుని గురించియు మిక్కిలిశ్లాఘించి ఆసంబంధమే నిశ్చయించిన బాగుండునని బుచ్చిరాజునాతో చెప్పెను.

ఆసంబంధమే నిశ్చయించితిమి. వివాహమునకు సర్వయత్నములును బుచ్చిరాజే నడుము బిగించుకొని యాచరించెను. రాజ్యము స్వాంతముగా మంచమునుండి లేచుటలేదు.

వైశాఖశుద్ధమందు శుభలగ్నము నిశ్చయపఱుపబడినది. రాజ్యము తూలుచు పడుచు లేచుచున్నది. రాజేశ్వరి తల్లి సేవయందే ఎప్పుడును కాలము బుచ్చుచుండెడిది.

పెండ్లివారు ముక్కామలు నుండి తరలి మాయింటికి వచ్చినారు. వారికేర్పాటు లన్నియు బుచ్చిరాజే స్వయముగా చేయించుచుండెను. మాపైపు మాబంధువులందరుకూడ విచ్చేసిరి. మాకు వసతికేమియు లోపము లేకపోవుటచే వివాహము వైభవముగానే చేయ నిశ్చయించితిమి.

మాగ్రామప్రజలందఱు వింత వింతలుగా చెప్పుకొనసాగిరి. ఫలాని రాజారావుపంతులుగారి (నేనే) వియ్యంకులు సుప్రసిద్ధవైద్యశిఖామణులగు భగీరథశాస్త్రులువారుసుమా! వారిని దర్శించి కృతార్థులము కావలెనని వారిలో వారనుకొనుచుండిరి.

మాగృహమంతయు మహావైభవముగా నుండెను. రాజేశ్వరికిగాని నాకుగాని హృదయమంత స్థిమితముగా లేదు. రాజ్యము సంపూర్ణారోగ్యము కలిగియుండకపోవుటచే మాకంత సంతోషముగ లేదు. వ్యాధి అపాయకరమైనది కాదని నాకు తెలియును. కాని దాని దీర్ఘత్వమునకు భయపడుచుండెడివాడను. కానిమ్ము; భగవంతుడు లేడాయనుకొనుచుండెడివాడను.

తన వియ్యంకులు భగీరథ శాస్త్రులువారని తెలియుటతోడనే మా రాజ్యమునకు సగమువ్యాధి నివారించినది. మంచమునుండి తనంతట లేచి తిరుగ మొదలు పెట్టెడిది. తానెవరి ఔషధములవలన వ్యాధి పోగొట్టుకొన దలచినదో వారే తనయింటికి విచ్చేసి యున్నారు. ఆయన ఖ్యాతి నే నెఱుగనిది కాదు. ఇట్లు జరగుచున్నది.

మాదక్షిణపుపైపు వసారాలో రాజ్యము చక్కగా నలంకరించుకొని క్రొత్తచీర గట్టుకొని రాజేశ్వరి తలలో పువ్వులు ముడుచుచున్నది. నేనును, బుచ్చిరాజును కలిసి లగ్న సమయమును నిర్ణయించుకొనుచు అక్కడకు వచ్చితిమి.

మేము నలువుర మున్నచోటికి ఒకవృద్ధబ్రాహ్మణుడు వచ్చెను. ఆయన ముఖము ముడతలు పడుచున్నదిగాని కాయమంటి శరీర మగుటచేత శరీరము శుష్కించి యుండలేదు. ఆయన ముఖమునుండి శాంతతేజస్సు ప్రకాశించుచున్నది. పెదవులపై చిఱునవ్వు నృత్యము చేయుచున్నది. ఆయనను చూడగానే రాజేశ్వరి సిగ్గుతో తలవంచుకొన్నది. ఆవచ్చినది "కోనసీమ తాతగారు" ఆహా! ఎంత పుణ్యదినము. 'తాతగారినిచూచి ఎన్నాళ్లయినది' అని నేనంటిని. "పెదనాన్నగారూ! రాజేశ్వరి వివాహవిషయమై తమ కెన్ని ఉత్తరములు వ్రాయుడని కోరినను మీఅల్లుళ్లు వినలేదు, నేనేమిచేయను" అనిరాజ్యముఅన్నది.

ఈ విషయమై రాజ్యము కోరినమాట సత్యమే. కాని, కోనసీమతాతగా రని పిలుచుటయేకాని వారిఊరుగాని వారి పేరుగాని తెలిసికొనుట కిదివర కెన్నడును ప్రయత్నము చేయలేదు. కోనసీమతాతగారు రాజే

శ్వరిని చూచినారు. పూర్వమువలె చేతిలోని మిఠాయిపొట్లము ఎత్తుకొనిపోవుననియు, చంకలో పరికిణీపెట్టకొని, "తాతగారూ, మనపూరు వెళదాముపదండి" అని చేతులు పుచ్చుకొని

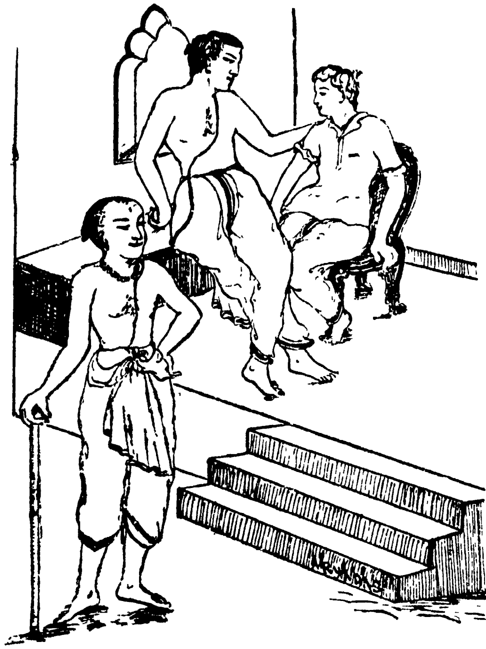

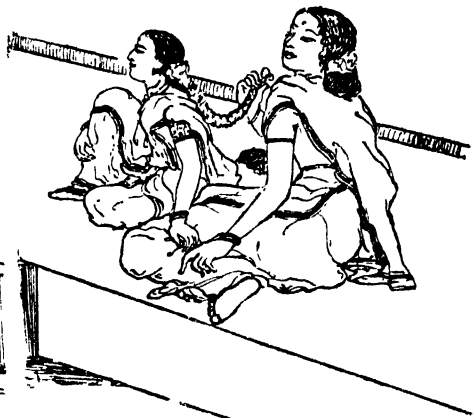

"మేము నలువురమున్న చోటికి ఒక వృద్ధబ్రాహ్మణుఁడు వచ్చెను."

లాగుననియు ననుకొనెను. రాజ్యముపై నేరములు చెప్పచుండునని తాతగారు తలచిరి. అట్టి వేవియు జరుగలేదు. రాజేశ్వరి పెండ్లికూతురయినది. ఎవరితోను మాటలాడుటలేదు. నాతోనే సరిగా మాట్లాడదు.

ఈ చిత్ర మంతయు జూచుచు మా బుచ్చిరాజు తెల్లపోవు చుండెను. బుచ్చిరాజు నన్ను జూచి 'బావా! మీరును మీరును బంధువులే. నేనే పరాయివానివలె కనబడు చున్నాను. మీ రనుకొనుచున్న కోనసీమ తాతగారే వియ్యంకులయిన సుప్రసిద్ధ వైద్యశిఖామణులగు భగీరథశాస్త్రులువారు.' అనెను. మేమందఱము ఆశ్చర్యపడితిమి. రాజేశ్వరి సిగ్గున తలవంచుకొని పాఱిపోయెను. రాజ్యము కూర్చుండుటకు పీట తెచ్చివేసెను. ధన్యులము ధన్యులమని నేననుకొంటిని.

వివాహము మిక్కిలి ఆనందముగా నెరవేఱినది. శ్రీ భగీరథశాస్త్రులవారి దర్శనము చేత నేనా రాజ్యము వ్యాధి నివారణమయ్యెను.

ఇక రాజ్యము వ్యాధివిషయమై మాకు బెంగలేదు. భగీరథశాస్త్రులువారు రాజ్యమును జూచి, "అమ్మా! రాజేశ్వరి చిన్నతనమున ఈ దక్షిణపసారాలో, ఈ కొబ్బరిచెట్టు సాక్షిగా పండువెన్నెలలో నీవొక్కముక్క అంటివి జ్ఞాపకమున్నదా! అప్పుడు రాజేశ్వరి చంకలో పరికిణీ పెట్టుకొనివచ్చినది. 'పెదనాన్నగారూ! రాజేశ్వరిని మీయింటికి తీసికొనివెళ్లండి, మీ అబ్బాయికిచ్చి పెండ్లి చేసికొనండి. దానికి మల్లెపువ్వులు కొనిపెట్టండి' అని నీవంటివి. అట్లే

నెరవేరినది. రాజేశ్వరి కొరక లోపముండునా? కాబట్టి మీరు దిగులుపడవలసిన పనిలేదు." అనియెను.

రాజ్యము సంతోషముతోను, బాలికా వియోగదుఃఖముతోను కన్నుల నీరు గ్రుక్కుకొనెను. ఆనాడు, ఆ పండువెన్నెలలో కొబ్బరిచెట్టునీడను పచారుచేయుచున్నప్పుడు రాజ్యమాడిన మాటలను వింటిని. నేటి తాతగారు వచించిన పలుకులను ఆలకించితిని. అప్పుడును సంతసించితిని. ఇప్పుడును సంతసించితిని.

వలపువగలు

గరిమెళ్ల సత్యనారాయణ గారు

౧

వలచినప్పటి కొంతంత వాంఛతోడ
తీర్చగలయట్టి సొగసుల తిన్నెవనుచు
కూర్మినగ నుంత తాపమును గొనరుచుంటి
వలపు, ఇదినైజమా, ప్రేమయందు చెపుమ!

౨

సొగసులేదంచు స్థైర్యంబు సౌఖ్యమనుచు
ఎంచి నిరసించుచునె నన్ను నెమ్మొగాడ!
పలుకుటులైన ఏలు మురిపెంతో చెప్పుచు
ఆదరణమునుదమాపెంబు లల్లి యాల్లి.

౩

వలచదేశంబులం బడి బడలి బడలి
ప్రాణములు బిగ్గపట్టితిక బడతి! నీదు
ఆదరణ మొక్కనాడైన అనుభవించి
తుష్టపడకుండ మరణింప నిష్ట పడక.

౪

[illegible] యున్నావి తెలుపు నారమును గన్న
[illegible] గనెదని నీవైన యరిగినావు
నచ్చు విసన్నధాం ప్రవర్తనైన
నన్ను విస్వాలె నీమము కార్తీకపు.

౫

తెప్ప నాయందు గిలవనే తెలుపుగాక
తప్ప తప్పకే బ్రహ్మకును దరమగాను
ఇప్పటికినైన నన్ గౌగిలించుకొనవె
కూర్మి కొనసుచు ఒప్పుల కుప్ప!...

(సంపూర్ణము)